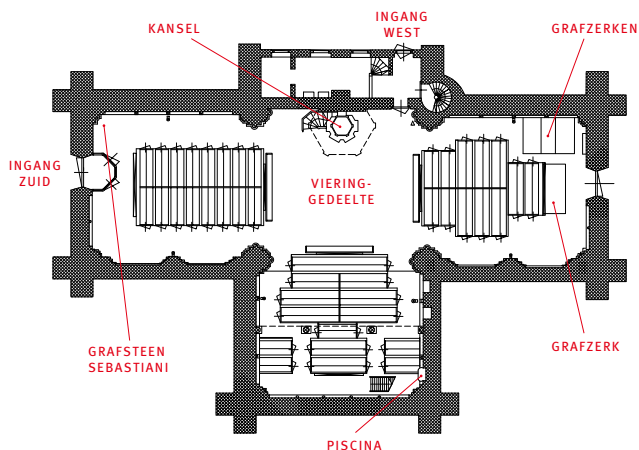

Welkom in de kerk van Garmerwolde
De middeleeuwse kerk van Garmerwolde is een van de mooiste romanogotische kerken van Stad en Ommeland. De kerk, oorspronkelijk een roomse kruiskerk, en de losstaande toren dateren uit de 13e eeuw.

SCHOOLKERK EN TOREN De kerk van Garmerwolde biedt ook onderdak aan de eerste Schoolkerk van Nederland, een concept van de Stichting Oude Groninger Kerken. De Schoolkerk biedt programma's aan voor het onderwijs. Daarbij hoort ook **Fest! In Oost en West**, een verrassende tentoonstelling in de toren.
www.schoolkerk.nl

RESTAURANT ATELIER AVEC PLEZIER In het moderne ontvangstgebouw (2020), een ontwerp van architectenbureau MX13, is restaurant Het Atelier van AvecPlezier gevestigd. In het weekend geopend voor koffie, taart en lunch. www.avecplezier.nl

PLATTEGROND KERK GARMERWOLDE

BEHEER De eigenaar van de kerk, de Stichting Oude Groninger Kerken, zorgt voor de bouwkundige staat van het gebouw. Vrijwilligers uit het dorp zorgen ervoor dat de kerk in gebruik kan blijven en regelmatig open is voor bezoekers.

OPENINGSTIJDEN Van april tot eind oktober is de kerk dagelijks van 10.00 tot 17.00 uur geopend. In de overige maanden alleen in het weekend. De kerk is vrij toegankelijk.

Restaurant Het Atelier en de toren zijn in de weekends geopend. Entreekaarten en audiotour voor de toren verkrijgbaar in Het Atelier: € 5,-, kinderen € 2,50. Op aanvraag zijn rondleidingen mogelijk. Bespelen Van Oeckelenorgel: op aanvraag. De kerk beschikt over 200 zitplaatsen.

Garmerwolde ligt op 7 kilometer van de stad Groningen, en is goed bereikbaar per openbaar vervoer, fiets of auto.

Meer informatie:
www.kerkgarmerwolde.nl

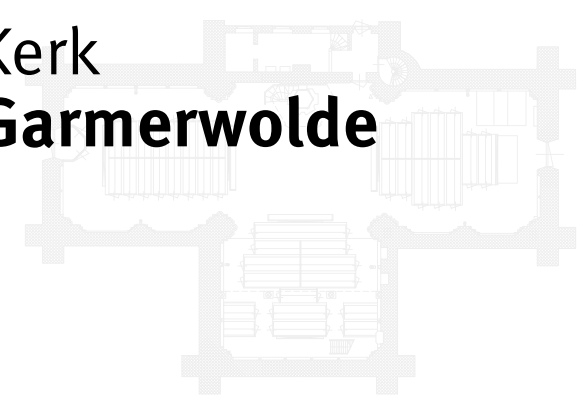
Kerk Garmerwolde
Dorpsweg 69
9798 PD Garmerwolde

STICHTING OUDE GRONINGER KERKEN

Als door een wonder is in Noord-Nederland een schat aan religieus erfgoed bewaard gebleven. De bijzondere betekenis ervan wordt in binnen- en buitenland erkend. Dankzij het initiatief van een groep zeer betrokken en gemotiveerde mensen werd in 1969 de Stichting Oude Groninger Kerken opgericht. Al meer dan vijftig jaar zorgt de stichting voor het behoud van monumentale kerkgebouwen in de provincie Groningen en het bevorderen van de belangstelling hiervoor. Wilt u ons steunen? Dat kan door donateur te worden. Meer informatie vindt u op www.groningerkerken.nl

Kerk Garmerwolde

W E L K O M

STICHTING OUDE GRONINGER KERKEN

BIJNA AFGEBROKEN In 1859 wilde men de kerk afbreken en opnieuw opbouwen. Het middenschip werd afgebroken, maar - gelukkig - was er niet genoeg geld om verder te gaan. Het koor en de twee dwarsarmen bleven gespaard. In de Tweede Wereldoorlog is de kerk ingrijpend gerestaureerd. In 2013/2014 kreeg de kerk een grote opknapbeurt: restauratie van de gewelfschilderingen, herstel van banken, vloer en grafstenen. Bank en orgelfront kregen hun oorspronkelijke kleur terug. Ook werd de aardbevingschade hersteld.

EXTERIEUR De dikke muren zijn voorzien van fraai siermetselwerk: blinde siernissen, kraalbogen, colonnetten, friesbogen. Let vooral op de **oostgevel**, de koorafsluiting: de omkraalde spitsboognissen tot aan de grond, en tussen top en benedendeel een imitatie-galerij afgewerkt met zuiltjes van kostbare Bremer zandsteen.

De **muurresten** op het kerkhof en de maquette, aan de westzijde van de kerk, laten zien hoe de kerk er oorspronkelijk uitzag. Duidelijk is ook te zien waar de opengebroken kerk weer is dichtgemaakt.

INTERIEUR GEZIEN VANAF DE KANSEL
(FOTO DUNCAN WIJTING)

INTERIEUR De **gewelfschilderingen** zijn rond 1520 aangebracht. Toen de kerk in 1594 in protestantse handen kwam, werd bijna alles wat herinnerde aan de katholieke eredienst verwijderd. De schilderingen verdwenen onder een laag kalk. Tijdens de restauratie in de jaren 1942/1943 kwamen ze weer tevoorschijn, maar de blootlegging bleek schadelijk voor de kwaliteit. In 2013/2014 zijn ze opnieuw gerestaureerd en geconserveerd.

In het vieringgedeelte, waar het evangelie werd gelezen, zijn de **vier evangelisten** afgebeeld. Als u met het gezicht naar het orgel staat, ziet u aan uw linkerhand Lucas met de os en Johannes met de adelaar, aan uw rechterhand Marcus met de leeuw en Matteüs met de engel.

In de noordelijke dwarsarm: de **Mariacyclus**: aankondiging van de geboorte, de stal, aanbidding door de drie wijzen, en sterfbed en Tenhemelopneming van Maria.

In de zuidelijke dwarsarm: de **Christuscyclus**: Christus in de Hof van Olijven, Christus voor Pontius Pilatus, de kruisiging, en de verrijzenis.

DE EVANGELISTEN
LUCAS EN JOHANNES

CHRISTUS VOOR
PONTIUS PILATUS

GRAFSTEEN VAN
PREDIKANT SEBASTIANI

Het **orgel** werd tussen 1849 en 1851 gebouwd door Petrus van Oeckelen, een bekend orgelbouwer. De **kansel** uit 1740 heeft snijwerk in Lodewijk XIV-stijl. De druiventros onderaan symboliseert de vruchtbaarheid van het Woord. De **piscina** (wasbekken) is nog een restant uit de roomse kerk. Hier waste de priester zijn handen, het water vloeide door de waterspuwer aan de buitenkant 'over Gods akker'. In de kerk bevinden zich veel hardstenen **grafzerken** met gebeeldhouwde wapens en randversieringen. Let vooral op de grafsteen van predikant Hermannus Sebastiani, overleden in 1672, 95 jaar oud, 60 jaar in het ambt.

*Wat is Wereldts vals bedrijf
Ick bracht 't aen 't 6 wijf
En Meende 't waer gewonnen
Nu ben ick Kout en Stijf
Hieronder leght myn lijf
Als van de Doodt verslonne*

In de **toren** is op een spectaculaire Escher-achtige trap de interactieve tentoonstelling *Feest! In Oost en West*: acht feesten uit de christelijke en islamitische traditie komen er tot leven. Helemaal bovenin is een uitkijkpunt over het weidse Groninger land.

INTERIEUR TOREN
(FOTO PETER DE KAN)

BOVEN IN DE TOREN
(FOTO PETER DE KAN)